VARDØ KOMMUNE
www.vardo.kommune.no
Vår saksbehandler
Tor Erik Labahå, tlf.

Vår dato
20.10.2026
Deres dato
29.09.2026

Vår referanse
26/01432-2
Deres referanse

KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET
Postboks 8013 DEP

0030 OSLO

Innspill fra Vardø kommune til ny stortingsmelding om villaks, sjøørret og sjørøye

Til: Klima- og miljødepartementet
Deres referanse: 26/4470
Fra: Vardø kommune
Dato: 20.10.2026

Innledning

Vardø kommune viser til regjeringens arbeid med en ny stortingsmelding om villaks, sjøørret og sjørøye, og ønsker med dette å gi innspill til den framtidige forvaltningen av anadrome fiskebestander. Vardø kommune har et særlig ansvar og engasjement knyttet til Komagelva, som er et nasjonalt laksevassdrag. Elva representerer betydelige naturverdier, men er også en viktig del av Vardø kommunes kulturhistorie, friluftsliv og muligheter for naturbasert reiseliv.

For Vardø kommune er det viktig at den framtidige villaksforvaltningen bygger på et godt vitenskapelig kunnskapsgrunnlag, samtidig som lokale interesser, tradisjonell bruk og samfunnsøkonomiske konsekvenser blir ivaretatt.

Vardø kommune mener at bevaring av villaksen og muligheten til å opprettholde bærekraftig laksefiske ikke må betraktes som motstridende interesser. En god forvaltning skal sikre bestandene for framtidige generasjoner, samtidig som lokalsamfunnene fortsatt kan høste av naturressursene på en forsvarlig måte. Vardø kommune ønsker særlig å fremheve følgende områder i arbeidet med stortingsmeldingen.

1. Kompensasjonsordninger ved stenging av laksevassdrag

Stenging eller omfattende begrensninger av laksefisket kan få betydelige økonomiske og samfunnsmessige konsekvenser for distriktskommuner.

For små lokalsamfunn som Vardø kan laksefisket representere både næringsaktivitet, reiseliv, lokal verdiskaping og viktige fritids- og friluftstradisjoner. Når myndighetene innfører restriksjoner som følge av forhold lokale grunneiere, næringsaktører og kommuner i liten grad kan påvirke, er det urimelig at de økonomiske konsekvensene utelukkende skal bæres lokalt.

Vardø kommune ber derfor om at regjeringen:

- Utreder nasjonale kompensasjonsordninger ved langvarig stenging av laksevassdrag.
- Etablerer støtteordninger for grunneiere, rettighetshavere og reiselivsbedrifter som mister vesentlige inntekter.
- Vurderer særskilte tiltak for små distriktskommuner der naturbasert næringsvirksomhet har stor lokal betydning.
- Sikrer at eventuelle restriksjoner bygger på dokumenterte behov og forholdsmessige vurderinger.

2. Bedre overvåking og mer kunnskapsbasert forvaltning
Vardø kommune mener at god bestandskunnskap må være grunnlaget for framtidige reguleringer av laksefisket. Stenging av elver bør ikke være det eneste tilgjengelige virkemiddelet når det oppstår usikkerhet om bestandsutviklingen.

Det er derfor behov for å styrke den nasjonale overvåkingen av lakseinnsig, gytebestander og smoltutvandring, også i mindre og geografisk avsidesliggende vassdrag.
Moderne teknologi som sonar, videoovervåking og automatiserte registreringssystemer kan gi et bedre beslutningsgrunnlag og gjøre det mulig å tilpasse fisket gjennom sesongen.

Vardø kommune ber om at:

- Staten finansierer bedre overvåking av nasjonale laksevassdrag, herunder Komagelva.
- Det legges til rette for moderne teknologi for bestandsovervåking.
- Forvaltningen i større grad åpner for fleksible fiskereguleringer basert på dokumentert bestandssituasjon.
- Lokale rettighetshavere og Vardø kommune involveres i overvåking og vurdering av tiltak.

Vardø kommune mener at målet må være å sikre villaksbestandene gjennom kunnskap og målrettede reguleringer, framfor unødvendig omfattende stenginger.

3. Statlige midler til klimatilpasning og naturforvaltning
Klimaendringer vil kunne påvirke norske laksevassdrag gjennom endringer i temperatur, nedbør, vannføring og flomforhold. Dette stiller økte krav til både kommunal arealforvaltning og den praktiske forvaltningen av vassdragene.

Vardø kommune mener at staten må ta et større økonomisk ansvar for nødvendige klimatilpasningstiltak, spesielt i kommuner med store naturarealer og begrensede økonomiske ressurser. Det bør etableres målrettede støtteordninger for naturbaserte løsninger som sikrer gode leve- og gyteområder for anadrom fisk.

Aktuelle tiltak kan være restaurering av tidligere påvirkede elvestrekninger, bevaring av kantvegetasjon, forbedring av naturlige flomløp og forebygging av erosjon.
Vardø kommune understreker at nye statlige forventninger til kommunal naturforvaltning må følges av nødvendige økonomiske virkemidler.

4. Kartlegging og utbedring av vandringshindre
Vardø kommune støtter forslaget om en nasjonal kartlegging av vandringshindre i norske vassdrag. Kulverter, bruer og mindre tekniske inngrep kan påvirke fiskens naturlige vandringsmuligheter.
Vardø kommune mener det er viktig å utvikle tydelige nasjonale standarder for fiskepassasje ved etablering og vedlikehold av veier og annen infrastruktur.

Samtidig må staten bidra økonomisk til nødvendige utbedringer, slik at kostnadene ikke ensidig overføres til kommunene eller private grunneiere. Vardø kommune mener at tiltak må prioriteres ut fra dokumentert miljøeffekt, og at det må legges til grunn en praktisk og forholdsmessig tilnærming.

5. Etablering av et nasjonalt restaureringsfond for vassdrag
Vardø kommune støtter prinsippet om etablering av et nasjonalt restaureringsfond for vassdragsnatur. Et slikt fond vil kunne sikre langsiktig og forutsigbar finansiering av nødvendige miljøtiltak, også i kommuner som ikke har økonomiske ressurser til å gjennomføre omfattende restaureringsprosjekter.
Vardø kommune mener regjeringen bør utrede en finansieringsmodell hvor en mindre andel av verdiskapingen fra vannkraftproduksjon bidrar til restaurering og forbedring av norske vassdrag.
Det er viktig at midlene fordeles etter dokumenterte miljøbehov og ikke utelukkende tilfaller områder med stor vannkraftproduksjon.
Vardø kommune mener at nasjonale laksevassdrag som Komagelva må kunne omfattes av ordningen dersom det identifiseres behov for restaurerings- eller forbedringstiltak.

6. Bedre miljøvilkår i regulerte vassdrag

Vardø kommune mener at revisjoner av miljøvilkår i regulerte vassdrag må gjennomføres mer effektivt.Der vannkraftutbygging påvirker vandringsmuligheter, vannføring og naturlige leveområder for anadrom fisk, må miljøforbedrende tiltak vurderes og gjennomføres på grunnlag av faglige vurderinger.

Vardø kommune støtter tydeligere krav til minstevannføring, fungerende fiskepassasjer og miljøtilpasset drift der dette er nødvendig. Samtidig mener Vardø kommune at miljøvilkårene må være konkrete, etterprøvbare og basert på dokumenterte virkninger.

7. Styrket vern av elvemunninger og kystnære leveområder
Villaksens livssyklus er ikke begrenset til selve elva. Elvemunninger, fjorder og kystområder spiller en viktig rolle for anadrome fiskearter. Vardø kommune mener derfor at den framtidige stortingsmeldingen må ha et helhetlig perspektiv på forvaltningen av villaks, sjøørret og sjørøye.
Det må legges større vekt på å beskytte viktige leveområder og redusere menneskeskapte påvirkninger både i ferskvann og sjø.

Vardø kommune mener samtidig at nødvendige miljøhensyn må balanseres mot behovet for lokal næringsutvikling, havneinfrastruktur og annen samfunnsviktig aktivitet.
Det bør legges til rette for gode avbøtende og kompenserende tiltak der nødvendige samfunnstiltak berører viktige leveområder. Vardø kommune mener at miljøforvaltningen må legge til rette for både naturmangfold og bærekraftig utvikling i kystsamfunnene.

8. Styrket lokal medvirkning og ansvar for nasjonale laksevassdrag
Vardø kommune ønsker å understreke betydningen av lokal medvirkning i forvaltningen av nasjonale laksevassdrag. Vardø kommune, lokale rettighetshavere og brukerne av vassdragene besitter verdifull kunnskap om lokale forhold. Denne kunnskapen må i større grad inngå i beslutningsgrunnlaget når myndighetene fastsetter fisketider, restriksjoner og andre forvaltningstiltak. Vardø kommune mener også at staten må ta et tydeligere økonomisk ansvar for å ivareta nasjonale naturverdier.

Når et vassdrag er gitt status som nasjonalt laksevassdrag, innebærer dette et nasjonalt ansvar som ikke kan skyves over på Vardø kommune alene.

Vardø kommune ber derfor om at stortingsmeldingen:

- Sikrer Vardø kommune reell medvirkning i beslutninger som berører lokale laksevassdrag.
- Styrker samarbeidet mellom statlige myndigheter, Vardø kommune og lokale rettighetshavere.
- Legger til rette for lokal verdiskaping og bærekraftig bruk av lakseressursene.
- Sikrer statlig finansiering av nødvendige tiltak knyttet til nasjonale laksevassdrag.

Avslutning
Vardø kommune ønsker en framtidig villaksforvaltning som kombinerer sterke miljøhensyn med lokal verdiskaping, tradisjonell bruk og bærekraftig ressursforvaltning. Komagelva er en viktig naturressurs for Vardø kommune, og Vardø kommune ønsker at også framtidige generasjoner skal kunne oppleve et levende laksevassdrag. Samtidig må nasjonale myndigheter erkjenne at vern og bevaring av nasjonale naturverdier også innebærer et nasjonalt økonomisk ansvar.

Små distriktskommuner kan ikke forventes å bære stadig større forvaltningsoppgaver og økonomiske konsekvenser uten at det følger ressurser med. Vardø kommune mener derfor at den nye stortingsmeldingen må legge til rette for en kunnskapsbasert, forutsigbar og lokalt forankret villaksforvaltning, hvor staten tar et tydeligere ansvar for overvåking, miljøtiltak og økonomiske konsekvenser av nasjonale reguleringer.

En vellykket villaksforvaltning handler ikke bare om å bevare fisken. Den handler også om å ta vare på lokalsamfunnene, kulturhistorien og mulighetene for bærekraftig bruk av naturressursene langs kysten og i distriktene.

Med hilsen
Vardø kommune

Tor Erik Labahå
Ordfører

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever derfor ikke signatur

Vennligst merk all videre korrespondanse som omhandler denne saken med: 26/01432